Методичні рекомендації

щодо курсу «Історія літературознавчих вчень і аналіз художнього тексту».

Курсу «Історія літературознавчих вчень і аналіз художнього тексту» покликаний сприяти формуванню в студентів системного мислення, поглиблення навичок системного аналізу літературно-художніх явищ та розуміння еволюції літературознавчої думки. Він спрямований на забезпечення теоретико-методологічних основ дослідження аналізу художнього тексту, а відтак і на розширення фахових знань студентами спеціальності А4.01 Середня освіта (Українська мова і література) другого рівня вищої освіти і збагачення методичного інструментарію вивчення внутрішньої організації художнього тексту. Літературознавча методологія і методика вивчення художніх явищ розглядаються, таким чином, не відособлено, а в єдності й взаємодоповненні.

1. Мета і завдання курсу.

Мета курсу полягає у вивченні становлення літературознавства як науки й особливостей розвитку літературознавчих ідей та різних методик аналізу художнього тексту на різних етапах культурно-історичного поступу.

Головні завдання курсу визначаються потребою застосування конкретних літературознавчих концепцій і визначення найбільш ефективних і релевантних методів для конкретних художніх фактів. Внаслідок вони спрямовані на формування компетентностей аналізу основних літературознавчих шкіл, теорій і методів у їх історично-генетичній послідовності з метою застосування отриманих навиків у шкільній практиці.

2. Структурування змісту. Курс поділяється на кілька блоків, що вивчаються в першому семестрі на першому курсі.

Модуль 1. Зародження і розвиток літературно-критичної думки. Теоретико-літературознавчі теорії й концепції XIX ст. Особливості становлення й розвитку українського літературознавства та його методології.

Модуль 2. Академічне літературознавство. Філологічний метод дослідження художніх явищ. Біографічний метод літературознавчого дослідження. Культурно-історична школа. Компаративістика, або порівняльне літературознавство. Утвердження психологічного напрямку в літературознавстві та головні напрямки його розвитку.

Модуль 3. Новітнє літературознавство й методологія. Методологічні принципи, пов’язані з теорією міфу. Інтертекстуальність у сучасній літературознавчій практиці. Новітні методології, пов’язані з вивченням змістовно-концептуальних

аспектів художніх явищ та їх евристичний потенціал для аналізу літературного тексту в профільних ліцеях (феноменологічна теорія і критика; літературна герменевтика; екзистенціалістська модель в теорії літератури; школа рецептивної естетики: постколоніальна критика і теорія). Новітні методології, пов'язані з вивченням формальних аспектів художніх явищ (формальний метод; Празьке лінгвістичне коло науковців; структуралізм і семіотика; постструктуралізм і деконструктивізм). Гендерні студії в літературознавстві (феміністична теорія і критика, маскулінний дискурс).

3. Рекомендації до проведення лекційних занять.

Проблемний та дискусійний характер: Лекції з курсу «Історія літературознавчих вчень і аналіз художнього тексту» не повинні бути простим викладом літературознавчого матеріалу, а залучати до активності студентів, ставлячи перед ними певні питання й теоретичні дилеми – з урахуванням отриманих раніше знань чи екстраполюючи положення на нові художні явища. Також – самостійно робити висновки й узагальнення.

Ілюстративність: Теоретичні положення обов'язково ілюструються художніми прикладами з української чи світової класики або ж сучасного літературного процесу.

Використання інтерактивних елементів: мультимедійних презентацій, схем-моделей структури тексту і т. ін.

4. Організація практичних занять.

Вони повинні бути майданчиком для практичного застосування тієї чи іншої методології до аналізу певного художнього тексту. З цією метою можна застосовувати:

Метод «Close Reading» (повільне/прискіпливе читання): аналіз поетичного чи короткого прозового тексту (або його уривку) під кутом зору певної методології (скажімо, рецептивної поетики).

Групові дослідження (Кейс-метод): Аналіз певного художнього тексту засобами різних літературознавчих шкіл або ж навпаки.

5. Самостійна робота студентів.

«Історія літературознавчих вчень і аналіз художнього тексті» апріорі передбачає засвоєння великого обсягу першоджерел, а відтак самостійної й індивідуальної роботи. Сюди належать:

– конспектування першоджерел;

– ведення термінологічного словника;

– написання рефератів;

– письмовий аналіз художніх текстів.

6. Методи контролю та оцінювання.

Поточний контроль: експрес-тести й колоквіум за першоджерелами.

Підсумковий контроль: складається з підсумкової контрольної роботи, захисту реферату й перевірки практичних навичок аналізу художнього тексту.

7. Інноваційні підходи й цифрові технології.

Цифрова гуманітаристика (Digital Humanities):

Залучення студентів до аналізу художніх текстів за допомогою певних комп'ютерних програм, підрахунку частотності лексем у творі для визначення його концептуальних домінант і т. ін.

Компаративний аспект: Залучення прикладів з кінематографії, живопису, комп'ютерних ігор (наратологія у відеоіграх) для пояснення певних теоретичних категорій чи методологічних принципів.